

Wieringermeeders verder met niet-kerende grondbewerking

'Geen plassen meer op het land dankzij NKG'

Een groep telers in de Wieringermeer probeert via niet-kerende grondwerking de structuur van hun lichte klei- en zavelgrond te verbeteren en huurt hier professionele hulp bij in. Dit voorjaar kwamen ze bij elkaar op het bedrijf van de meest ervaren niet-ploeger van het gezelschap, akkerbouwer Fred Wijman in Slootdorp.

Fred Wijman komt net met de spuitmachine terug van het land, als de deelnemers van de studiegroep Niet Kerende Grondbewerking (NKG) zich verzamelen voor een bijeenkomst op zijn bedrijf. De akkerbouwer in Slootdorp

heeft de tarwe tegen onkruid gespoten. Opvallend is de dubbelluchtmontering onder de spuitmachine. Die moet helpen om de insporing van de spuit minimaal te houden. Als het groepje bijna compleet is, vertelt

Wijman eerst wat over de aanloop naar zijn nieuwe manier van grondbewerken. In 2007 woonde hij in het zuidwesten van het land een bijeenkomst bij over niet-kerende grondbewerking en dat zette hem aan het

Hier komen dit jaar de suikerbieten van Fred Wijman. Net als veel collega's kiest Wijman voor bladrammenas als groenbemester. Aaltjestechnisch een logische keuze, maar bij NKG zitten de dikke penwortels in de weg.

denken. „De ervaringen van telers daar was dat de grond minder snel dichtsloeg, omdat je gewasresten en organische stof bovenin houdt. Als pootgoedteler klonk me dat als muziek in de oren, want water tussen de ruggen is een van de grootste risico's. Zeker bij stammenteelt moet je geen vrij water hebben. Wij telen zelf miniknollen in de kas en de overgang naar buiten is een risicovolle periode. In 2008 ben ik daarom voorzichtig begonnen met tarwe direct in het aardappelland te zaaien en sindsdien laat ik het ploegen steeds vaker achterwege. De laatste jaren ploeg ik nauwelijks meer. Het werkt. Het vochtbergend vermogen is merkbaar beter geworden. Stel dat je een week lang elke dag 10 millimeter regen hebt gehad en er valt dan een bui van 40 millimeter, dan staan er geen plassen meer bij mij op het land. Ook is de draagkracht merkbaar toegenomen.“

Bulldozeren

Simpel is de overgang niet, benadrukt Wijman. „Ik ben nog steeds zoekende, dus ik hoop ook van jullie te leren vandaag“, zegt hij er meteen bij. Hij neemt de groep mee naar een van zijn lichtste percelen, waar de uien moeten komen. Er staat een bladrammenas die in de herfst is geklepeld en nu is doodgespoten met een combinatie van Roundup en Basta. Het is grond van 9 procent afslibbaar, zijn lichtste perceel. „Je krijgt bijna geen structuur in deze grond. Bovendien gaan de groenbemesterresten gemakkelijk stropen. Binnen de kortste keren ben je aan het bulldozeren. Omdat er uien komen, ga ik hier toch maar ploegen, anders zie ik dat niet goed komen.“
Ze lopen verder naar het perceel waar de bieten komen. Deze grond is met 15 tot 25 procent slib iets zwaarder. Ook hier staat

een bladrammenas die is doodgespoten. Bladrammenas is een populaire groenbemester, omdat het aaltjestechnisch een veilige keus is, maar het gewas heeft als nadeel dat het moeilijk weg is te krijgen.

Korte groenbemester

Wijman zaait de bladrammenas laat, voor een deel omdat hij eerst tarweopslag wil bestrijden, maar ook om niet met een te massale groenbemester te eindigen. Na de oogst van de tarwe trekt hij de stoppel open met een schijveneg, om de verlieskorrels te laten kiemen en het gehakselde stro en rundveedrijfmest in te werken. In september zaait hij de bladrammenas, ongeveer 35 kilo per hectare. Hij zaait bewust wat meer dan normaal voor een extra dichte stand en kiest ook de rassen uit die niet al te massale planten vormen.
Ane van Straaten uit Slootdorp kan zich goed in het verhaal van Wijman vinden. „Het is zinloos om een groenbemester op te pompen. Het is natuurlijk wel gratis organische stof wat er bijgroeit, maar goed beschouwd zetten die extra kilo's niet echt zoden aan de dijk en je hebt er alleen maar last van.“
Bladrammenas klepelen over de vorst klinkt bovendien mooi, maar valt in de praktijk tegen. Wijman: „In een strenge winter vriest die vanzelf kapot en bij een nachtvorstje van een paar graden onder nul wordt de grond niet hard omdat de groenbemester isoleert.“
Wijman heeft een front- en zijklepelmaaier aangeschaft om de groenbemester snel stuk te kunnen staan. Dat deed hij in februari, tijdens een van de schaarse koude nachten. De insporing viel mee, maar je kunt nog wel zien waar hij gereden heeft. „Voor de structuur doe je geen schade, maar je zit wel met de inzaai van je volggewas. Ik moet straks eigenlijk net even te diep werken om ▶

Fred Wijman:

„Geen plassen op het land is belangrijk voor de stammenteelt.“

Arco Klok:

„Op de plek waar de bietenrij komt, zaai ik geen groenbemester.“

Ane van Straten:

„Het is zinloos om een groenbemester op te pompen.“

Johan van Nieuwenhuizen:

„Met ploegen begin je op nul. Het onkruidje of aaltje dat zich het prettigst voelt, groeit als een gek.“

Serie studieclubs

Samen weet je meer dan alleen. Daarom delen veel Nederlandse akkerbouwers hun kennis met collega's, om zo hun teelten en bedrijfsprestaties op een hoger plan te brengen. In studieclubverband komen de cijfers op tafel, worden elkaars bedrijven bezocht of helpen externe deskundigen bij het beantwoorden van vragen. Akker brengt in deze serie akkerbouwstudieclubs in beeld, van de traditionele akkerbouwgewassen tot grove groenten en van teeltechniek tot economie. Deze keer is dat de studiegroep Niet Kerende Grondbewerking in de Wieringermeer.

Bram Dieleman zaait dit jaar de bieten van Wijman met een nieuwe schijvenzaaimachine. De loonwerker uit Sloodorp ziet de belangstelling voor NKG toenemen, maar merkt ook dat zijn ploegende klanten meer 'ruigte' bovenin houden, omdat ze hun groenbemesters bewust minder diep wegploegen.

het land weer mooi vlak te krijgen." Het is herkenbaar voor adviseur Sander Bernaerts. „Het is een van de redenen waarom NKG'ers vaak ook gaan nadenken over vaste rijpaden.”

Pijp dicht

Wijman gaat op het perceel waar de bieten komen een experiment doen. Hij wil de helft direct laten zaaien in de doodgespoten bladrammenas, met een schijvenzaaimachine. De andere helft denkt hij te gaan voorbereiden met een combinatie van een hakenfrees voor op en een kopeg achter op de trekker.

Maar ook zijn collega's geven hem stof tot nadenken. Arco Klok in Middenmeer heeft zo zijn eigen oplossing bedacht om het probleem met bladrammenaspennen te tackelen. Hij heeft in de herfst zomergerst ingezaaid als groenbemester en om de 50 centimeter een pijp dichtgezet. Met hulp van RTK-GPS heeft hij precies op die plek zijn bieten gezaaid, zonder enige voorbereiding. „Dat ging op zich prima. De grond was zacht genoeg.” Bernaerts weet nog een mogelijkheid om van

bladrammenaspennen af te komen. „Waarom bouw je geen frontschoffel, met precies op de plek waar de zaaijijp komt een mes? Dan ben je hem daar in ieder geval kwijt.” Wijman ziet daar wel wat in. „De rest schoffel ik wel weg in het groeiseizoen.”

Een andere optie ligt in groenbemesterkeuze. Bernaerts heeft goede ervaringen met phacelia omdat het een mooi fijn vertakt wortelstelsel heeft en bovengronds niet veel massa maakt. Ook kleurt het zwart als het dood gaat, waardoor de grond sneller opwarmt. Een enkeling in de groep heeft ervaring met het gewas, maar de verkrijgbaarheid is momenteel een probleem. Vanwege de vergroeningseisen is er momenteel meer vraag dan aanbod. Najaarszaai van zomergranen wordt ook door meerdere aanwezigen toegepast, maar het nadeel is dat je niet vroeg kunt zaaien in verband met polvorming.

Schijvenzaaier

In de schuur toont Wijman aan de groep welke machines wat hem betreft cruciaal

zijn. De bouwvoorlichter met zijn gekromde tanden is nodig om spoorvorming op te heffen. „Het lijkt behoorlijk wat geweld”, zegt hij als hij naast de machine staat, „maar als je gaat meten, zie je dat hij maar 18 centimeter diep door de grond gaat. Ik heb bewust gekozen voor zoolijzers op de tanden; daar loopt hij op.”

Voor het zaaien van zijn winter- en zomergranen heeft Wijman geïnvesteerd in een schijvenzaaimachine. Dat werkt volgens hem ideaal. „Alles komt op. Aan 120 kilo zaad heb je voldoende. De schijven leveren onder alle omstandigheden mooi werk. Alleen dicht tegen de slootkant willen de schijven nog wel eens vollopen.” Zijn graanopbrengsten zijn gelijk gebleven, al is hij bij dat gewas niet bezig met de laatste paar honderd kilo opbrengst. „Alles staat bij mij in het teken van de pootaardappelen. En ik ben over de opbrengst en de kwaliteit heel tevreden.”

Persistente middelen

De collega's die net als Wijman al langer niet meer ploegen, zijn ervan overtuigd dat het voor de bodem beter is. Johan van Nieuwenhuyzen in Middenmeer: „Na ploegen begin je op nul: wie zich het prettigst voelt, groeit als een gek, of dat nou een onkruidje is of een aaltje. Maar het is meer dan niet-keren. Je probeert ook de toplaag in stand te houden en meer organische stof op te bouwen.” Nadelen ondervinden de telers ook. Wijman: „Je moet bijvoorbeeld ontzettend oppassen met zware herbicidecombinaties. Die blijven ook allemaal in die toplaag zitten. Daar heb je later weer 'plezier' van in een ander gewas. Wat dat betreft heb ik best leergeld betaald. Van die persistente middelen blijf ik zoveel mogelijk af.” ■

Studiegroepen Niet Kerende Grondbewerking

Zelfstandig teeltadviseur Sander Bernaerts (Naturim) begeleidt dit jaar drie studiegroepen op het gebied van niet-kerende grondbewerking (NKG). Het gaat om akkerbouwers in de kop van Noord-Holland, Flevoland/Haarlemmermeer en het Zuidwesten, variërend van belangstellende telers tot ervaren niet-ploegers. Bernaerts heeft ruime ervaring met NKG, al vindt hij de term 'niet-kerend' eigenlijk wat ongelukkig. „Ik heb het liever over conserverende landbouw, omdat het in mijn ogen gaat om een optelsom van minimale grondbewerking, permanente bedekking van de bodem en vruchtwisseling.”